

SLOVENSKI POROČEVALEC

Smrt fašizmu —
svobodo narodu!

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE

Štev. 3.

Ljubljana, petek, 11. maja 1945

Cena L. 2.—

Ljubljana pozdravlja svojo narodno vlado

Prva Narodna vlada Slovenije s predstavništvom najvišjih oblastev se je na praznik Vnebohoda zmagoslavja pripeljala v Ljubljano. Za to svečano praznovanje si je Ljubljana nadela krono zmagoslavja. Na Kongresni trg je nezadržano, prostovoljno, z žarko vneto pozdrava in zahvale hitela vsa Ljubljana. In ni in ni bilo kraja pozdravljanju. Solze veselja, ki se je pekoče razžarilo v srcih ljubljanskega prebivalstva, so polvale obraze ljudi, ki jim je usojena neizrazna sreča, da so učkali ta dan.

Ze na Viču se je zbrala množica, da sprejme predstavnike oblasti, čim stopijo na ljubljanska tla. Potem se je zmagoslavje stopnjevalo do nepopisnih ovacij, ko so predstavniki stopili na balkon univerze, kjer jih je nagovoril tov. Josip Ribičič. Pozdravil je člane vlade s predsednikom tov. Borisom Kidričem na čelu, predsednika SNOSA tov. Josipa Vidmarja in ostale člane Predsedstva, predstavnika Rdeče armade majorja Zavoronkova, člane Izvršnega odbora Osvobodilne fronte, predstavnika tržaških Italijanov tov. De Stradi Santa in Boglione Nita ter predstavniške tržaških Slovencev tov. dr. Josipa Erfoljo, Ivana Regenta in Anito Jakoničičevo. Izpregovoril je:

Nagovor Josipa Ribičiča

Predstavniki prve slovenske narodne vlade, pozdravljeni v srcu Slovenije!

Kaj prejšnja danes to srce, kolikšno je v njem veselje do priborjene zmage in kako velika je njegova vera v boljše bo-

dočnost, — bolje od besed bo to objel pogled na razpoloženje od razgibanosti in od navdušenja prekipevajočih množic... Ta novi obraz Ljubljane ni krinka, položena na obraz po ukazu, to doslej nepoznano lice Ljubljane je resnični izraz tistih čustev, ki jih je Ljubljana gojila podtalno v svoji duši pod peto nasilnikov. In čim bolj je ta peta tlačila, tem močnejše korenine so ta čustva poganjala v tla te naše lepe zemlje.

Predstavniki prve slovenske ljudske vlade! Današnji dan je mejnik v zgodovini slovenskega naroda. Naj bi nova doba prinesla novo sproščenje in novega zagona slovenskemu duhu, nove, bogate žetve slovenskemu srpu, in slovensko kladivo naj bi nam skovalo lepo bodočnost, v kateri bo za vsakogar duhovnega in tvarnega kruha dovolj.

Živela prva Narodna vlada!
Živela Demokratična federativna Jugoslavija!
Živela naša hrabra Jugoslovanska armada!
Živel Tito!
Živel Stalin, živel Truman, živel Churchill!
Smrt fašizmu — narodu svobodo!

Ko so zzzvenele himne, je Oton Župančič izrekel v imenu vseh Slovencev dobrodošlico predstavnikom oblasti in jih takole ogovoril:

prebijemo v molku in odkritih glav. Večna slava njihovemu spominu! Večna slava naši ponosni, hrabri, neustrašni, požrtvovalni, partizanski Ljubljani!

Dolgotrajno navdušeno vzdikanje se še ni docela poleglo, ko je izpregovoril predsednik vlade Boris Kidrič, ki je krepko začrtal nove smernice.

Predsednik vlade Boris Kidrič:

Za nami zmaga, pred nami trdo delo

Boris Kidrič
predsednik prve narodne vlade Slovenije

Tovariši in tovarišice! Bela Ljubljana! Verjemite mi, da nisem še nikoli v svojem življenju govoril tako težko kakor bom govoril danes. To pa zato, ker me ni še nikoli v življenju navdajal občutek tako popolne sreče kakor me navdaja danes. Občutek tiste popolne sreče, ki lahko navdaja človeka samo takrat, kadar vidi osvobojeno tako ponosno, tako hrabro narod kakor je naš, kadar vidi tako ponosno, tako hrabro njegovo prestolnico, kakor je naša bela Ljubljana.

Tovariši in tovarišice! Oprostite mi zato, če morda ne bo povedano vse v popolnem redu. Govorim pa vam to, kar nam gre danes vsem od srca in kar mislim, da si moramo v teh svečanih, velikih zgodovinskih trenutkih vtisniti v spomin in napisati na prapor bodočnosti. V Ljubljani, tovariši in tovarišice, je bilo spočeto tisto ponosno gibanje slovenskega naroda, ki danes danes svoje popolno zmago. Spočeto je bilo neposredno po zmagi stare Jugoslavije, neposredno po prihodu prokletih okupatorjev. Spočelo ga je Ljubljana, Ljubljana ga je razvila do tako visoke stopnje, da se je že leta 1941. dogajalo, o čemer je bila prejšnje čase večina ljudi prepričana, da slovenski narod tega ne zmore. Ljubljani gre danes predvsem zahvala za nastanek in razvoj Osvobodilne fronte. Ljubljani gre predvsem zahvala za vse njene velike zmagave. Ljubljani gre zahvala za nastanek in razvoj partizanstva na slovenskih tleh in zahvala za to, da se je slovenski narod hkrati z drugimi jugoslovanskimi narodi uvrstil v našo ponosno, najslavnostno, nepremagljivo, zmagovito jugoslovansko armado. Vse slovenske pokrajine, vse ljudske plasti slovenskega naroda so žrtvovali. To da prepričan sem, da se sleherni Slovenec danes zaveda, da te žrtve, najsi so prišle od koder koli, ne bi bile rodile takih sadov, če ne bi zmagave osvobodilne borbe tako ponosno ne nosila tudi v času najhujšega terorja naša bela Ljubljana. Brez dvoma, tovariši in tovarišice, pomenuje ta težka, krvava, trda leta narodne osvobodilne borbe prerod za ves slovenski narod, pomenuje nacionalni prepoved. Ponosno naglašam: v tem nacionalnem prepovedu gre ogromna zahvala Ljubljani. Prav je, tovariši in tovarišice, da Ljubljana danes prebija navdušenja. Hkrati moramo kot ljudje borbe, kot ljudje, ki zremo treznih oči v bodočnost, poudariti, da samo navdušenje ne bi bilo dovolj, če ne bi vedeli, da so potrebne nove borbe, novi neodoljivi napori za našo popolno zmago. Ljubljana, v kateri je bil spočet slovenski nacionalni prepoved, ta Ljubljana bo prav tako, kakor je ta štiri leta, delala tudi v bodočnosti. Ta Ljubljana bo prav tako kakor je znala biti neodoljiva, znala biti tudi v bodočnosti. Naj kateri koli sovražnik od znotraj ali od zunaj poskuša odnesti sadove naše zmage, ki si jih je priboril naš narod, naše ljudstvo! Mi vemo, tovariši in tovarišice, da bo ta težka in krvava borba imela za posledico krasno bodočnost našega ljudstva. Tudi vemo, da borba za uresničenje te bodočnosti še ni končana. Se bomo morali iti skozi težave, morda prav tako velike po obsegu, kakor so bile velike težave osvobodilne borbe. Tudi vemo, da se težave, o katerih

si ne delamo utvar, bo treba premagati z isto voljo, kakor smo premagali težave v teku borbe. Pri tej priliki se vprašam, kdo nam je omogočil zmago, kaj nam je omogočil zmago. Ponovil bom nekoliko misli, ki sem jih že navedel na velikem svečanem zborovanju v Ajdovščini.

Prvo in predvsem, tovariši in tovarišice, se zavedamo, da naši jugoslovanski narodi v tej svoji veliki zgodovinski borbi ne bi bili uspehi, če ne bi imeli vse moralne in dejanske pomoči bratskega in velikega ruskega naroda. Narodi Jugoslavije ne bi bili uspehi, če ne bi imeli velikanske moralne in dejanske pomoči Sovjetske zveze in njene divne rdeče armade z maršalom Stalinom na čelu. Ideja veselovsenske enotnosti pod vodstvom velikega ruskega naroda, ideja, ki je bila nekoč utvara in prazen sen, ta ideja je danes resnica, resnica, ki jo dokazuje naša zmaga, ki jo dokazuje zmaga vseh narodov Jugoslavije in zmag našega malega, doslej ponižanega, razžaljenega in teptanega slovenskega naroda.

Danes slavimo svobodo bele Ljubljane. Zahvaljujemo se velikemu ruskemu narodu, zahvaljujemo se velikim zavezniškim Veliki Britaniji in Ameriki, zahvaljujemo se hkrati tisti veliki zvezi vseh svobodoljubnih narodov sveta, ki je stala v borbi proti fašizmu, s sovjetsko-angelsko-ameriško zvezo na čelu. Zahvala za svobodo bele Ljubljane, za svobodo Slovenije, za svobodo vse Jugoslavije, anglosovjetsko-ameriški zvezi in njeni trdnosti, njeni enotnosti, njeni trajnosti. Hkrati z vsemi združenimi jugoslovanskimi narodi bomo tudi Slovenci doprinesli svoje, da zveza svobodoljubnih narodov, ki je nastala v borbi proti nemškemu fašizmu za demokracijo, ostane tudi po sedaj.

In h komu, tovariši in tovarišice, bodo počele naše misli, ko bomo govorili o lastni borbi? Vi vsi veste, komu. Pri maršalu Titu, pri voditelju jugoslovanskih narodov so naše misli! Pri maršalu Titu, inspiratorju in organizatorju naših zmag, inspiratorju in organizatorju enotnosti vseh demokratičnih in patriotskih sil Jugoslavije, maršalu Titu, inspiratorju in organizatorju naše divne jugoslovanske vojske, pri maršalu Titu, kovaču nezlomljivega bratstva in nerazdružljive enotnosti jugoslovanskih narodov, pri maršalu Titu, stvaritelju nove bratske, demokratične, federativne Jugoslavije. Njegovo vodstvo je bilo preizkušeno v borbi in prav zato, ker se je izkazalo v borbi, prav zato, ker je on v najtežjih časih doprinesel, je postal maršal Tito legendarna osebnost ne samo za jugoslovanske narode, marveč za vse resnične demokrate in patriote vse Evrope. Kakor smo zaupali njegovemu vodstvu doslej, kakor nas je njegovo vodstvo vodilo do zmage doslej, prav tako mu bomo zaupali tudi po sedaj, da nas bo vodil od zmage do zmage v težkem delu za obnovo naše porušene in izmučene domovine. Ko govorimo o maršalu Titu, govorimo hkrati o Jugoslaviji. Maršal Tito je utelešenje nove Jugoslavije. Maršal Tito, to je Jugoslavija enakopravnih bratskih narodov, ki jih ne loči nikdar in nič več. Če je lahko slovenski narod

zmagal, se mora zahvaliti samo dejstvu, da se je boril skupno z drugimi narodi Jugoslavije, da se je povezal na življenje in smrt z drugimi narodi Jugoslavije. Vse, kar danes predstavlja nova Jugoslavija, je prav tako slovensko, kakor je hrvatsko, srbsko, makedonsko in črnogorsko. Nova Jugoslavija je resnično jugoslovansko bratstvo, nova Jugoslavija je zares Jugoslavija, prvič v zgodovini. Brez te nove Jugoslavije, ki je znašla skovati bratstvo vseh narodov, mi danes ne bi imeli svobodnega slovenskega Primorja, ne bi imeli Gorice, ne Trsta in Tržiča. Slovensko Primorje, Trst, Gorico in Tržič je osvobodila jugoslovanska armada kot najvidnejša, najučinkovitejša in najplemenitejša manifestacija našega bratstva.

Tovariši in tovarišice!

Če se v teh velikih trenutkih, ko nas preveva globoka ljubezen do Jugoslavije, spominamo na staro Jugoslavijo, tedaj šele vidimo, kaj se je vse spremenilo. Stara Jugoslavija je bila takšna, da so bili narodi medsebojno sprti, namesto da bi se bili ljubili. Stara Jugoslavija je sejala med narode sovraštvo in šovinizem, njena nacionalna politika se je konec koncev izkazala za pogubno, ne samo, kar se tiče posameznih narodov, nego tudi celote. Novo Jugoslavijo je skovala nova nacionalna politika, ki jo lahko označimo kot Titovo nacionalno politiko. In kaj je bistvo naše nove nacionalne politike? Bistvo je, da temelji na globokem demokratizmu, na ljudskem demokratizmu, ki narodov ne razdružuje, nego zbljuje, v nasprotju s nesposobnim nacionalnim šovinizmom. Ta politika temelji na tistem demokratizmu, ki daje vso vsebino resničnemu patriotizmu, o kakršnem je govoril že naš veliki poet France Prešeren. Zato, tovariši in tovarišice, naša vojska v predele, na katerih prebiva italijanska narodna manjšina, ni prišla kot okupatorica, nego kot vojska osvoboditeljica, kot nositeljica demokracije in bratstva med narodi. Zato je naša vojska, ko je prišla v Trst, tudi uživala tako velike simpatije in dejansko pomoč tržaških Italijanov, ker so vedeli, da ta vojska prinaša resnično svobodo in demokracijo. Zato smo mi italijanski narodni manjšini, ki prebiva v naših mejah, lahko glasno izpovedali, da bo uživala vse svoje nacionalne pravice. Tovariši in tovarišice! Prepričan sem, da se s tako nacionalno politiko, ki nam pridobiva in je že pridobila in bo do kraja pridobivala simpatije v Trstu, strinja tudi naša bela Ljubljana. Naš narodni osvobodilni boj temelji in je bil zmagovit zaradi tega, ker temelji na ljudskih silah, na osnovnih ljudskih silah. Zvestoba temu demokratizmu, zvestoba tem osnovnim ljudskim silam bo naša osnovna zapoved tudi v bodočnosti. Brez ljudskih sil, brez njihove aktivizacije ne bi bilo zmage, brez ljudskih sil, brez njihove aktivizacije, brez nadaljnega razvoja ljudskega demokratizma ne bomo zmagali v bodočnosti. Osnovno vsebino in obliko združitve in enotnosti vseh teh ljudskih sil predstavlja naša divna Osvobodilna fronta. Varovati enotnost Osvobodilne fronte, njen ljudski demokratiški značaj, to je druga naša osnovna naloga. Osvobodilna fronta je danes organizirana pri vseh narodih Jugoslavije. Prepričan sem, da ni več daleč čas, ko bo dana tudi zunanja oblika enotnega vodstva enotne jugoslovanske Osvobodilne fronte.

Tovariši in tovarišice! Preživljamo zgodovinski trenutek, ko se je s prestolnico Slovenije, svobodno belo Ljubljano, združila prva narodna vlada Slovenije v slovenski narodni zgodovini, vlada, ki je bila postavljena kot rezultat naše narodno-osvobodilne borbe. Ta vlada je vlada Osvobodilne fronte, v smislu našel, ki sem jih pravkar razložil. Hkrati izpoveduje vam, bela Ljubljana, ta vlada naslednje: Pred nami je težko in trdo delo. Ogromne je bilo porušene, ogromno bo treba obnoviti. Naša dolžnost je, da napravimo vse svoje sile takoj za obnovo! Za uspešno izvršitev tega težkega in trdega dela bo treba mobilizirati takoj vse sile na gospodarskem področju, da organiziramo predvsem oskrbo in promet. Možno bo to mogoče izvršiti samo tedaj, če bo uživala vlada podporo naših ljudskih množic, če bomo za to znali prav tako aktivirati vse ljudske sile, kakor smo jih znali aktivirati za osvobodilno borbo. Prva narodna vlada Slovenije pričakuje od vas Ljubljancem, da boste to delo podpirali v prav tisti meri, kakor ste podpirali naš svetli narodni osvobodilni boj.

Se nekoliko besedi o tistih, ki so prav za prav vsa ta leta želi sramoto, najhujšo sramoto prav zadnje trenutke pred osvoboditvijo: o narodnih izdajalcih mislim govoriti. Spregovoriti o onih organizatorjih narodne izdaje in o tistih, ki so bili zavedeni. Mislim, da se povsem strinjate z nami, če poudarim, da za voditelje in organizatorje ne sme biti milosti. Ne sme biti milosti ne zaradi tega, ker bi mi hlepeli po maščevanju, nego zaradi tega, ker pravica ne dopušča milosti za tiste, ki so znali delati neskončne krivice, ki so znali zapirati, moriti in preganjati slovenske ljudi. Zato bo v pogledu borbe proti organizatorjem in voditeljem narodnih izdajalcev prva narodna vlada Slovenije dala vso podporo tistim organom, katerih naloga je ta borba. Po drugi strani bo dala vso možno zapeljanim, da se vključijo v težko obnovitveno delo in da z lojalnim sodelovanjem dokažejo, da

Oton Župančič v imenu vsega naroda

Tovariši, krmarji naše ladje po razburkanem valovju, — usoda mi je naklonila izredno čast, da se smem v tem, zame tako zanosnem trenutku mojega življenja pokloniti v imenu vse osvobojene Slovenije pogumnim možem, v katerih smo gledali ves čas železne sužnosti svoje edine vredne zastopnike.

Ponosna radost mi zaliva srce. Po težkem dolgem času je prešla moč uprave v neomadeževane, čvrste roke, ki se veselje dela za našo bodočnost, za novi red in pravico v naši domovini in po vesoljnem svetu.

Ali naj Vam zatrdim vseh Slovencev vdanost in obljubim njih zvestobo? Kdor je moral živeti štiri leta vklenjen v verige, ki nam jih je skoval tujec s pomočjo zločinskega izdajstva lastnih izgubljenec, sleparjev in slepcev, kdor je moral ves ta čas zatajevati pamet, misel in čustvo, besedo, vsak pogled in sleherni gib, se odreči prepokončni hoji ter molčati na sramotno početje klavnih poniglavcev, ta vé iz krute skušnje, da se trajno brez svobode ne dá živeti, ker je tako življenje hujše od sto smrti. Prebiti se je dalo s trdno vero in z mislijo na trenutek, ki je napočil zdaj.

Na dan Vnebohoda slovenske misli in slovenskega duha prevzemite oblast nad vsem osvobojenim narodom in bodite nam tako srečni vodniki, kakor je naša in vaša volja poštena in čista!

Vzklikanje velikanske množice, ki je napolnila ves Kongresni trg v tolikšni meri, da enakega Ljubljana se ni doživela, je potrdilo pesnikove besede. Član Drame Slavko Jan je za-

tem recitiral Župančičevo pesem, kakor je stopil pred mikrofonski predstnik SNOSA tov. Josip Vidmar, da izreče Ljubljani priznanje in zahvalo

Predsednik SNOS Josip Vidmar:

Pozdrav Ljubljani, ki je živo utripajoče srce ponosnega slovenskega organizma

Dragi Ljubljanci! Preslabotno so slovenske besede, preslabotno je celo človeško srce, ki ne najde izraza za vse to, kar toliko časa naplove na bregove našega slovenskega ozemlja. Velikanski svet našilja se je podrl, velikanski svet pravice, demokracije in svobode je vstal iz ruševin. Preslabotno so mi besede, da bi vam opisal čustva, ki me prevevajo v tem trenutku tu pred vami. Samo eno bi vam rad povedal ob tem prvem svidenju in Ljubljani, osvobojeni Ljubljani. Povedal bi vam rad samo nekaj besed o tistem neverjetnem edinstvenem sožitju, katerega smo živeli v in mi ta tri leta.

Predstavljajte si taborne ognje na Gorjancih, na Mavrenu, na Kočevski gori, na Tisovcu, na Krimu, na Možakih, na Jelovcih, na Pohorju, pa na Svinh planini. Ob teh tabornih ognjih se je v mirnih trenutkih nešteto krat med nami partizani razvila beseda in ugibanja kaj je sedaj v Ljubljani. Vedeli smo, da Ljubljana čuti z nami, da troji z nami. Vedeli smo, da ste nam ogromna opora, ne samo materialno, temveč tudi moralno, vedeli smo, da va vaša srca stojijo za našim bojem, da ste pripravljene sleherni trenutek sami žrtvovati isto, kar smo žrtvovali mi. Ugibali smo o Ljubljani in se razgovarjali, pripravili celo, katera brigada bo prva vstopala v Ljubljano. Vedeli pa smo tudi, da vstopali bomo za vsako ceno. In kakor smo čutili vaše sožitje z nami, tako smo tudi mi vračali skrb in sleherni trenutek je bila prosta misel posvečena vašemu trpljenju, vaši žalosti. Edini svetli sen je bil: odrešiti vas tega trpljenja in vas pri-

vesti v svobodo. Ponosno smo primerjali Ljubljano z ostalimi mesti, ne samo v Jugoslaviji, temveč v vsej Evropi in po vsem svetu in smo ponosno ugotovili, kar moram danes ugotoviti pred licem vse Ljubljane, da je bila Ljubljana v vsej Evropi edinstveno mesto, edino mesto, ki je kakor en sam človek stala za svojimi borci v gozdovih.

Stojimo pred vami in z nami naša slavna, naša nova jugoslovanska armada pod vodstvom maršala Tita. Ta armada je prinesla svobodo vsej Sloveniji in Ljubljani. Prinesla pa je svobodo tudi slovenskemu Primorju, Trstu, Gorici, in mirno lahko rečem, da ta armada ne bi mogla biti tako zmagovita kakor je bila, če ne bi za njo stala med drugim mesti na prvem mestu ravno Ljubljana. Zaradi tega v imenu Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta in v imenu izvršnega odbora Osvobodilne fronte iz vsega srca pozdravljam Ljubljano in vse Ljubljance. Ponosno sem in srečen, da sem sam rojen in da sem živel vse življenje v tem slavnem mestu. V zgodovini slovenskega naroda se bodo ta vaša težka leta beležila kot najslavnostnejši čas enega najboljših rodoljubnih in patriotskih mest v zgodovini evropskega človečanstva. Skratka: Ljubljana je dokazala, da je živo srce, živo utripajoče srce živega, ponosnega, junaškega, slovenskega narodnega organizma. Dragi rojaki! Ne pozabimo pa v tem svečanem trenutku tistih naših največjih tovarišev, ki so v bojih z okupatorji in z domačimi izdajalci žrtvovali svoja dragocena življenja. V počastitev njihovega spomina prosim, da eno minuto

Jo popraviti storjene krivice nad lastnim narodom, nad lastnim ljudstvom. Preden končam, tovariši in tovarišice, rad, da se skupno spomnimo tovariša, katerega nam je zelo žal, da danes ne bo biti z nami. Mislim na najozlogovitejšega vojvode maršala Tita, na našega vodilnega tovariša Edvarda Kardelja. Vazna državniški posli v Beogradu so mu preprečili, da bi doživljal z nami vred velike trenutke. Predvsem njemu, najozlogovitejšemu sodelavcu našega velikega maršala Tita in sotvorcu nove Jugoslavije, bi se morala danes Ljubljana zahvaliti za svojo svobodo, za njegovo veliko zgodovinsko delo.

Tovariši in tovarišice, naj se to veliko navdušenje, ki ga v teh dneh izkazuje naša bela Ljubljana, naj se samoza-

vest naše bele Ljubljane, požrtvovalnost naše bele Ljubljane, njena hvalečnost vsem žrtvam naše težke borbe izkaže v prihodnjih dneh, da bomo začeli z vso verno po vseh močeh vestno, vztrajno in neumorno graditi svojo ljudsko narodno oblast in obnavljati svojo deželno, skratka, storiti vse, da se bo v resnici ustvarila srečna bodočnost našega ljudstva, srečna bodočnost naših potomcev, naših otrok. Živeli!

Ze med izvajanjem večkrat preklicani govora predsednika vlade je ob koncu sprožil pravi orkan pritrjevanja. Prav tako toplo pozdravljen je nato sporočil pozdrave iz Beograda minister za Slovenijo pri centralni vladi tovariš Edvard Kocbek.

Minister za Slovenijo Edvard Kocbek:

Narod je postal temelj demokracije

Draga Ljubljana! Danes smeamš trnjev venec s svoje glave in postavljam nam zmagoslavni tron.

Kadar naš človek vidi pred seboj tako ogromen zbor in si ta zbor v duhu pomnoži za desetstotece ljudi iz onih predelov, ki jih je zasedla naša vojska, takrat lahko javno pribeje, da smo danes postali narod. In kaj je ta narod storil? Ta narod se je v največjih urah svoje zgodovine uprl največjemu zlu v zgodovini. Ta narod je ustvaril svoje enotno politično gibanje, ustvaril svoje vojsko. Res je, naše sree danes dejansko ne more izraziti tega, kar čuti, ampak eno lahko povem, da smo za vso to silo, ki smo jo na vseh straneh Slovenije in Jugoslavije dali v borbo, slovenski partizani črpali moč iz te bele zlate Ljubljane. Eno veliko željo imamo vsi, da bi tako enotni, kakor smo pribrili to zmagi in pravico, ostali tudi v bodoče.

Jaz te besede s tega mesta izgovarjam kot veren katoličan. Zahvaljujem se vsem tistim na Slovenskem, ki se nam dali to moč, ki smo jo črpali in naši borbi, ki smo hodili preko Barja in hribov in gledali beli električni venec okrog Ljubljane. Vse to, kar nam Ljubljana sedaj izraža, vse to naj se izlije v eno, kar s posebnim ponosom izražam. Vse to namreč prinašam v obliki pozdrava jugoslovanske vlade. Posebno čast imam in posebno veselje me napolnjuje, ko lahko ta pozdrav izročim ne samo v imenu jugoslovanske vlade, nego tudi v imenu njenega predsednika, našega dragega tovariša maršala Tita. Ta pozdrav je dokaz, da stoji na isti liniji v istem duhu ne samo slovenski narod za Jugoslavijo, nego v družini Jugoslavije stoji enotna družina vseh njenih narodov. Ta pozdrav je izrečen v imenu Srbov, Hrvatov, Makedoncev, Escancev in Črnogorcev. Dragi Ljubljancem! Eno samo prošnjo: Vi, ki ste štiri leta znali prenašati trpljenje ne samo za-

radi samega sebe in zaradi samih sebe, nego zaradi rodov nazaj v zgodovini, ki so grešili, prevzemajoč bremena za rodove, ki bodo prišli, za njihovo blagostanje in srečo, vi Ljubljancem bodite enotni, strunni in pripravljeni tudi za vsa bremena naše obnove. Naj ne bo nikogar med nami, ki bi kršil to enotnost z napačnim ukrepom, naj ves slovenski narod tako enotno, kakor je danes prišel na Akropolo, da si položi na glavo venec zmagoslavja, stoji za svojo vlado in jo podpira pri njenem težkem in odgovornem delu. Živela Ljubljana, živel slovenski narod, živela Jugoslavija!

Predstavniki rdeče armade pozdravljajo Slovenijo

Med silnimi ovacijami in neprestanim vzklikanjem je nato spregovoril zastopnik Rdeče armade major Zavoronkov. ki je v imenu Rdeče armade pozdravil prestolnico osvobodjene Slovenije ter sporočil tudi pozdrave v imenu ostalih zaveznikov, ki so z združenimi naporji premagali hitlerjsko armado Nemčije. Rdeča armada je razbila fašizem v Evropi, pri čemer so imeli partizani Jugoslavije pod vodstvom maršala Tita velik delež. Njegov pozdrav je veljal tudi novi jugoslovanski armadi, ki se je pod vodstvom maršala Tita tako proslavila. Ze ko so narodi Sovjetske zveze, združeni v Rdeči armadi, odbijali nemške napade, se je razširil glas o junaških podvigih jugoslovanske vojske. Sedaj je vojna končana, a čakajo vas še velike naloge obnove. Pri tem delu želi vsem narodom Jugoslavije čim več uspeha, in srečno bodočnost novi federativni Jugoslaviji. Naj živi stvaritelj nove Jugoslavije maršal Tito, naj živi jugoslovanska armada, naj živi naša krepka in nerazrušna vseslovenska družina! Večna slava vašim herojem!

Verski referent dr. Metod Mikuz:

Dolžnost verne Ljubljane je, da svojo prvo narodno vlado spoštuje

Pozorno in toplo sprejet je izpregovoril verski referent pri Glavnem štabu za Slovenijo tovariš dr. Metod Mikuz, ki je izjavil:

Tovariši in tovarišice! Pravkar bo minilo leto dni, ko sem daleč od Ljubljane zapisal tole: »Rože, ki ste jih vsadili to pomlad, so naše rože in partizani jih pridno iskali! Te obljube partizani nismo izpolnili in prišli smo šele letos, vendar pa vem, da ste nas sprejeli z velikim veseljem. Prišli smo letos in smo sami s svojo lastno močjo osvobodili ne samo Ljubljano, temveč tudi Trst, Gorico in Trzin in naše brate osvajajo in osvobajajo Celovce. Samo nekaj bi rad še poudaril. Tole namreč: Danes so tiste verne ljubljanske matere, ki so nas poslane v partizane, dobile svoje zadostjenje. Ko so te naše verne ljubljanske

slovenske matere hotele izpolnjevati v cerkvah svoje verske dolžnosti, kaj so tam slišale? Da smo njihovi sinovi volkovi, razbojniki in zločinci. Toda danes ste vsi tisti, ki ste morda res to verjeli, priprizani, da smo zgolj normalni ljudje. Zato torej, dragi Ljubljancem, tole: Bog je ostal v nebesih, toda niso ostali tisti, ki so njegov nauk napačno oznanjali, ki so trdili, da smo mi zoper Boga. Samo še tole: Danes se je svojemu srcu, to je mestu Ljubljani in predvsem vam, Ljubljancem, predstavila vaša vlada. Dolžnost verne Ljubljane je, da to svojo prvo narodno vlado spoštuje, uboga in ljubi. To je prvi in edini pravi nauk in z izpolnjevanjem tega pravega krščanskega nauka bo Bog blagoslovil belo Ljubljano in ves slovenski narod in veliko, nepremagljivo Titovo Jugoslavijo.

Minister France Leskošek:

Domovino bo treba obnoviti

Perečo nalogo obnovitvenega dela je v svojih izjavah napovedal minister za industrijo in rudarstvo tovariš Franc Leskošek:

Minister za industrijo in rudarstvo tov. Franc Leskošek je izpregovoril:

Dragi tovariši in tovarišice! Ne govorim vam prvič, ko sem prišel v Ljubljano kot minister, nego kot stari delavec in delavski voditelj. Hočem vas spomniti, kaj je delavski razred Ljubljane in vse Slovenije storil za osvobodilno borbo. Delavci iz tovarn v Ljubljani, na Jesenjah, v Trbovljah in drugod so bili prvi v zgodovini in prvi strel je počel iz delavske puške na prokletega okupatorja. Delavski razred prve stare Jugoslavije je bil po zaslugi raznih bankrotiranih političnih strank razbit, danes pa je delavski razred enoten in združen v borbi, ki je tako slavno končala. Tovariši in tovarišice! Kakva nas še teška pot. Naše tovarne so poru-

šene, naše železnice razdejane in naše hiše v razvalinah. Potrebno bo veliko delo, veliko žrtvovanja in premagovanja, veliko naporov, da se bo to zopet popravilo, kar so okupatorji in izdajalci uničili. Zato vas, tovariši in tovarišice, delavci bele Ljubljane, pozivam, da storite tudi v bodoče svojo dolžnost: da doprinesete v obnovi industrije isto, kar v borbi proti okupatorjem. Doprinesite vse v ohranjenju in uvrščanju enotnosti vseh pozitivnih in tvornih sil našega naroda kakor ste to tako častno vršili do sedaj.

Pozdrav tržaških Italijanov

V imenu tržaških Italijanov je tovariš De Stradi Santo sporočil pozdrave tržaškega demokratskega ljudstva novi narodni vladi Slovenije, kateri Trst pripada. Italijanski Tržačani dobro vedo, da je prišla jugoslovanska armada v Trst kot osvoboditeljica in da bodo v Jugoslaviji maršala Tita uživali vse svoje pravice.

Jože Nograšek v imenu Korošcev:

Tujega nočemo, svojega ne damo

Poslednji govornik Joža Nograšek se je v imenu koroških Slovencev zahvalil jugoslovanski armadi za uresničenje dolgoletnega sna osvoboditve Koroške:

Fregancni iz leta 1920. In izgnanci iz leta 1941, mi vsi pozdravljamo našo junaško narodno osvobodilno vojsko, ki prinaša po stoletjih nemškega suženjstva naš prelepi Koroški svobodo. Celo tisočletje se je nemški imperializem načrtno zavaljal v naše narodno telo, nam izpodjedal našo gospodarsko moč in ker še nismo hoteli umreti, nas je začel uničevati z največjim nasiljem. Tako je iz dežele, ki nosi za nas simbolično ime zibelke slovenstva, v ne celnem stoletju ustvaril postojanko, od koder se je pripravil na zahrbtni napad na celoto našega naroda. Prav mi koroški Slovenec smo globoko hvaležni vladi naše demokratske federativne Jugoslavije pod vodstvom maršala Tita, ki je izrazil našega skupnega narodnega hotenja. Naša slavna junaška borba narodno osvobodilne vojske

je znala zagotoviti zunanje-politične pravice naših narodov. Prav tako je slovenska narodna vlada s prepričevalnim gradivom, oprta na prelito kri naših borec in okupatorskih žrtev, preverila svet o upravičenosti naših narodnih teženj in s tem omogočila osvobodjenje slovenskega Primorja in naše Koroške. Tujega nočemo, svojega ne damo!

Vsi fotoreporterji in fotoamaterji morajo oddati svoje filme zaradi objave slik v naših časopisih, v izdelavo fototgovini Janka Pogačnika nasproti kavarne »Evrope«. V ostalih fototgovinah do nadaljnega ne smejo razvijati nobenih filmov.

Tako je zmagovita Narodna vojska osvobodila Ljubljano

Pozdravne brzojavke:

Z zborovanja so bile odposlane naslednje pozdravne brzojavke:

LJUBLJANA SVOJEMU TITU!

Na veliki, srečni dan, ko je Ljubljana zbrana na svojem osvobodilnem zboru, ko objema svojo osvobodilno armado, na ta zgodovinski dan, ko Ljubljana s cvetjem obispa svoje prvoboritelje in preizkušene voditelje, v trenutku, ko je Ljubljana pod 1500 dneh in nočeh groze, trpljenja in borbe doživela pravo srečo, čutimo, da ta sreča ni popolna, dokler ne pozdravimo prvega sina Jugoslavije, zmagovalca, ki smo mu dolžni vse, Vas, naš maršal Tito, pošilja Ljubljana, zbrana vsa v eni fronti, vroče pozdrave.

Prebivalstvo osvobodjene Ljubljane
Podpredsedniki jugoslovanske vlade

tov. EDVARDU KARDELJU

Bela Ljubljana pošilja Vam, najozlogovitejšemu sodelavcu velikega maršala Tita, svoje plamenice pozdrave in Vam izraža svojo globoko hvalečnost za Vaše vodilno zgodovinsko delo v borbi za našo svobodo.

Nadalje so bile poslane pozdravne brzojavke svobodne Ljubljane Beogradu, Zagrebu in Trstu. Res veličastni zbor je bil zaključen s himno »Hej Slovenija«, ki jo je igrala vojaška godba, donela pa je iz grl vseh, od najmanjšega solarja do najstarejše priče ter prisrčno krasne manifestacije.

Potem ko so z glasnim vzklikanjem pozdravili odhajajoče predstavnike, so se zborovalci uvrstili v neskončno dolg sprevod, ki se je razvil po glavnih ulicah. Ze je nastopil večer, a Ljubljana je bila vsa v lučeh, okna so bila slavnostno razsvetljena z lampijoni, svečkami in električnimi svetilkami. Vzklikanje Ljubljancem se je s svetlobo, v kateri je sijala praznična večerna Ljubljana, združilo v čudovito simfonijo. Pestro sliko večera so neprestano lepšale raznobarne rakete, z pobočja ljubljanskega Gragu pa je v noč sijalo ime našega maršala: Tito.

so se pojavili proti 18. prvoboritelji za našo svobodo.

Ne, Ljubljana zna biti, če hoče, v svojem čakanju mirna, tiha in disciplinirana, tako da ji utegne biti organizacija rediteljske službe za njene manifestacije skoraj odveč, a prav tako noče poznati nobene meje v izrazih svojega navdušenja, kadar ji prihaja iz najglobljega srca. Vse to pa se ni kazalo samo na Kongresnem trgu in med zborovanjem, v orgli razigranega gibanja in barv, zastavic, napisov, vzklikanja, aplavzov, igranja godb in harmonik ter grmeče pesmi pevskih zborov, temveč tudi na križiščih glavnih cest, kjer so zvočniki nadaljnji isto in tisočglavi množicam prenašali manifestacije. Kazalo se je z neštetihi oken daleč od Kongresnega trga, s katerih so ljudje celo z daljnogledi opozovali vrvenje na njem, in kazalo se je še pozno v večer, ko so začela okna v slavnostni razsvetljavi ter so švigali preko neba roji pokajočih rakiet. Pa saj ni manifestirala samo Ljubljana, tudi iz bližnje okolice so pritisnile v mesto množice, da bi iz neposredne bližine čule besedo prvoboriteljev za našo bodočnost, iz Stepanje vasi in s Hrušice se je pripeljala v spremstvu jezdecov na več vozovih cela kmečka očet in tako jasno izpovedala, na katero stran je bilo v letih pretekle muke nagnjeno srce našega podeželja. Da ni bila manifestacija organizirana tako na hitro, brez vsake reklame, in bi bilo podeželje samo malo obveščeno, bi Ljubljana sploh ne imela prostora za vse svoje goste tega dne.

Prizori ob prihodu prve Narodne vlade Slovenije v Ljubljano

Prisrčna dobrodošlica na Viču

Ze dve uri pred napovedanim prihodom se je stekala nepregledna množica v Viču, Glince, iz Rožne doline, Nove vasi, z Brda in z bližnjih predmestnih četrti k svečanemu sprejemu na robu mesta Ljubljane. Pred novo meščansko šolo se je zgoščila ta množica v trojni špalir. Slikovita ubranost neštetihi praporov se je odražala od pestrega ozadja, okrašeneja pročelja monumentalne šolske stavbe. V pisnem razporedu so ble razvrščene skupine pripadnikov terenskih odborov, komunistične mladine, narodnih noš in v prvi vrsti strumno postrojena oddelka častne čete partizanskih borec in čete Narodne zaščite s praporoma. Moderno šolsko poslopje, ki je mnogo trpelo v času dvojne okupacije, kaže žalostne sledove barbarskega početja, ki so ga izvršili nacistični zločinci na dan pred osvoboditvijo Ljubljane. Toda za današnji zgodovinski dan si je vsika meščanska šola kakor mlada nevesta nadela praznično oblačilo. Vsa je v cvetju, zelenu in neštetihi zastavah, nad vhodom pa rdeča petrokroka zvezda kot svetlo znamenje s krvjo prborjene svobode.

Kidrič s svojim spremstvom iz avtomobila. Oči vseh so hvaležno uprte vanj, ki je bil vsa leta skupno s podpredsednikom Jugoslovanske vlade E. Kardeljem uteljevanje narodno osvobodilnih teženj slovenskega delovnega ljudstva. Sredi množice, ki ga obkroža, zvenijo v iskreni zvestobi in hvalečnosti besede radosti, ki jo izraža dobrodošlica vnetih predstavnic okrogneja, mestnega in viškega rajonskega odbora. Predsednik Boris Kidrič izreka prisrčno zahvalo za lepi, navdušeni sprejem. Nato pa sledi prizor, ki bo ostal posebno živo v spominu. Predsednik Kidrič je dvignil k sebi v bližini stoječega otroka, ga milo objel in nadaljeval svoje misli z izpovedjo: »Vate, mladina, polagamo naše lepše bodočnosti. Ta mladina naj žanje sadove, ki jih prinaša zmagovita narodno osvobodilna borba.« Iz grl množice se je utrgalo gromko vzklikanje, ki se ni hotelo polčiti. Po pozdravu častne čete partizanskih borec in obojrožnih članov Narodne zaščite s poklonitvijo praporov se je predsednik Boris Kidrič vsedel v avto ter se odpeljal s spremstvom v mesto.

Ko so prihajale skupine iz posameznih mestnih okrajev, je bila dobra polovica prostorange trga zasedena, pestre povorke pa so vzklikajoče našli vojski in novi vladi ter prepevajoče narodne pesmi kar naprej večaje že zbrano množico. Pri vsakem sprevodu, ki so mu stopale na čelu narodne noše, so nosili napise v pozdrav maršalu Titu in naši osvobodilni vojski, zavezniški rdeči armadi in njenemu poveljniku maršalu Stalinu, novi demokratski federativni Jugoslaviji in našim osvobodjenim primorskim krajev. Dve vojaški in železničarska godba so poživljale razpoloženje zbrane množice, ki je neprestano vzklikala armadi, združeni pevci pa so vzglašali srca navzočih v venturinijevimi pesmi »Vstajenje«, »Mi vstanjamo«, »Hercegovsko« in »Bratje, vstanimo«.

Čeprav je bil razgled po širnem prostoru zaradi goste množice oviran, je bučno pozdravljanje razodevalo, da je prišla nova vlada — prva slovenska narodna vlada. Najprej je predstavnik Slovenskega narodnega sveta in člani slovenskega kabineta pozdravili predsednik Akademije znanosti in umetnosti dr. Milan Vidmar v navzočnosti članov Akademije. Ko so se takoj nato člani vlade z balkona univerze predstavili zbranimu narodu, se navdušeno vzklikanje in poslanek dolgo ni poleglo. Pojav mladih in odločnih narodnih voditeljev je napravil na vse zbrane najboljši vtis, čeprav so le nekateri poznali nove ministre. Toda že v naslednjih minutah je velika večina vedela, kdo in kaj so ti možje. Videli smo, da še velja stara resnica, da je ljudski glas božji glas.

Lepa slika se je nudila očem poročevalca, ki se je pomešal med ljudi na stopnišču pred Nunsko cerkvijo. Kakor možnik, ki ga roka umetnikova ustvarja z izbrano ljubeznijo, so se kmalu po četrti uri pričele po Kongresnem trgu zbirati skupine iz posameznih okrajev Ljubljane. Slike, transparenti, zastave, cvetje, narodne noše in predvsem naša mladina zaresnih lic in vrisakajočega srca, vse to se je zivalo pred univerzo, ki se je odela v praznično oblačilo, kakor nevesta, ki je dolga leta morala zatajevati svojega ljubea, pa se je za pir okrasila z vsem, kar premorejo pridne roke, povabljen svatovski. Takšna svatovska so bili vrisakajoči ljudje iz Zelene jame, iz Vodmata, Kodeljevega, iz Most in zaveznega Predovčevega sela. Človek se nehote vprašuje, kje so bile vsa ta leta skrite narodne noše, pestra oblačila in zastave, ki so danes ponovno slavile svojo birvo. Tam v skupini glej desetletnega dečka s harmoniko v rokah, ta že vodi svojo družbo. Mladini gre prva beseda, mladina vzklika: Živeli rdecarmejci! Živel Stalin! Živel Tito! Živela naša hrabra vojska! Živela svoboda! In vsa simfonija navdušenja se dviga k jasnemu nebu.

Nastopišču poleg mene se ženski malce sporečeta za najboljši prostor. Pa se oglasi stara ženica: »Danes je tak praznik, da se ne smeta kregati! Bodimo vselega srca!« In že si prepriplivki sežeta v roke in se poljubita. Veselo poslanek oglušti godba, ki se malo pred 17. uro prikaže in koraka mimo veselo množice.

Preveč je bilo veselja in zadovoljstva, da bi človek z vso pozornostjo mogel slediti poteku današnje manifestacije. Vse je bilo prav, vse je bilo doživljeno v tako lepem in slovesnem razpoloženju kakor si veličastnejšega ne moremo predstavljati.

Ogromen živi mozaik na Kongresnem trgu

Nad Ljubljano trepeče poslednja soparica zarečega, skoraj že poletnega majskega dne. Ulice v njenem središču so videti po silnem hrumenju in vrvežu prejšnjega dne, ko je bela prestolnica sprejemala svoje osvoboditelje, skoraj nekam prazne in tihe. Tudi širna prostranost Kongresnega trga v prvih urah počasi proti zatonu nagibajočega se dne še ne nudi podobne o tem, kar se pripravljajo, vsaj tistemu ne, ki je doživljal večerajšnji elementarni izbruh slovenske radosti. Pročelja in okna okrog ogromne pravokotne plošve so sicer okrašena z zastavami, cvetjem, zelenjem in pisanimi prepogami nemara še bolj nego večeraj, v višini se pnejo veličanski transparenti, balkon univerzitetne palače se je spremenil v veliko tribuno, ki žari v zmagoslavni rdečini, toda skupine ljudi, ki se počasi zbirajo in razvrščajo po širnem prostoru, še kar izglinjajo v primeri z njegovo prazno razsežnostjo in delajo vtis umirjenega čakanja. Ali jih je utrudila neznanost napetost zadnjih dni pred odrešitvijo, ko smo trepetali sleherni trenutki za golo, do dna ponizano življenje? Ali jih je izčrpal mačloveški vzpon našega večerajšnjega navdušenja?

Ta mir je varljiv. Niti se ni Ljubljana izpraznila, niti se ni njenih prebivalcev polastila apatija. Zunaj njenega središča, že skoraj na periferijah, se že od prvih popoldanskih ur zbirajo množice po svojih

rajonih, da odkorakajo na manifestacijsko zborovanje in k pozdravu prve slovenske narodne vlade. Ničte ni prisiljen, da se tega zborovanja udeleži, ničte ni bil ne z grožnjo, ne z odredno mo številkam, kakor je bilo to pod neslavno propalim režimom domačih izdajalcev ter okupatorskih mučiteljev, pozvan, da bi šel hliniti navduše, nje, ki bi ga v njem ne bilo; a proti pol petim se je začel veliki trg na mah polniti in razigranost, s katero so prihajale namenčne vrste ljudi, je kazala, da jim je naskom vse prej nego ta, da bi se pretvarjali v svojih resničnih občutkih. Četa za četo je prihajala s svojimi reditelji na čelu, zastava se je začela uvrščati k zastavi, narodne noše so poživile že itak pestro sliko, napisi, ki so jih nosili na drogih, so ponavljali besede dobrodošlice in zahvale, kj so jih izrekala usta v govornih zborih, ogromni prostor se je spremenil v kratkem času v bučeče veselje samih živih barv in prešernih zvokov. Ali ste gledali kdaj preko travnika, posutega z najbujnejšim pomladnim cvetjem, kadar zavolovi pod jarkim soncem od vetrnih sunkov? Takšen valovec travnik je bil v trenutkih prostorni trg, kadar je vzklik iz navdušenih ust dvignil deset tisoče rok, da so zamahnile z zastavicami, z robel in klobuki, in vsa ta optična simfonija barv ter gibanja je zabučala obenem kot akuristična simfonija iz velikanskih orgel, ko

Naglo napredovanje naših čet proti Avstriji

Po dolini Drave so naše čete prodrle na črto Maribor-Lipnica

Beograd, 10. maja. Vrhovni štab jugoslovanske armade objavlja:

Naše čete nadaljujejo naglo gonjenje sovražnika proti Avstriji. Uničena je bila 41. nemška divizija, 13. ustaški polk in druge nemško-ustaške formacije. Ujet je bil znaten del vojske, ostanek pa se je razbežal. Mnogo vojnega materiala je bilo zaplenjeno in uničeno. Naše čete, ki operirajo po dolini Drave, so prodrle na črto Maribor-Lipnica.

Ob osvoboditvi Ljubljane je padlo 520, ujetih pa je bilo 700 sovražnih vojakov. Zaplenjenih je bilo 120 topov, 110 metkov, 500 puškomitraljezov, 580 avtomatskih pištol, 285 kamionov, 50 traktorjev, 5 natovornih železniških kompozicij z raznim vojnim materialom in velik količine drugega orožja in vojnega materiala, ki so niso bile preštete.

Tri posebne pohvale maršala Tita

Beograd, 10. maja. Vrhovni poveljnik Jugoslovanske armade maršal Josip Broz-Tito je danes izdal naslednje tri posebne pohvale:

1. V težkih bojih z močnimi sovražniškimi silami v času od 28. aprila do 8. maja so edince naše II. armade na področju med rekama Un in Kolpo in po zvezi med Savo in Krko zlomile v sistem sovražnikove obrambe in zavzele ter osvobodile mesta: Bos. Novi, Dobričin, Bos. in Hrv. Kostanjico, Bos. in Hrv. Dubico, Sisak, Petrinjo, Generalski Stol, Netretić, Ozalj, Vel. Gorico, Jastrebarsko, Metliko, Samobor, Krško in veliko število drugih krajev. V teh bojih je sovražnik utrpel velike izgube ljudi in materiala. Pohvaljene so edince II. armade pod poveljstvom generalmajora Koste Popovića, generalmajorja Radovana Vukanovića, generalmajorja Ljube Vučkovića in polkovnika Blaža Lombarja.

2. V svojem zmagovitem napredovanju so edince naše III. armade po večdnevni upornih borbah, lomeč žilav odpor sovražnika, zavzele in osvobodile veliko število mest, med njimi: Bjelovar, Koprivnico, Križevce, Varaždin, Varaždinske Toplice in Krapino. Sovražnik je imel velike izgube.

ljudstva in materiala. Pohvaljene so edince III. armade pod poveljstvom generalmajorja Koste Nagya, generalmajorja Mate Jerkovića, polkovnika Branka Petričevića, polkovnika Vukašina Subotića in polkovnika Ivana Šibla.

3. Napredujoč z nezadržnim poletom z jugovzhoda so edince naše I. in II. armade zlomile uporno sovražnikovo obrambo utrjenega okrožja okrog Zagreba in zavzele ter osvobodile prestolnico federalne Hrvatske Zagreb. Z večim premikanjem naših edinic je ostalo mesto nepoškodovano in obvarovano razredanja. Pohvaljene so edince I. in II. armade pod poveljstvom generalmajorja Koste Popovića in generalmajorja Čede Ljapčevića, generalmajorja Radovana Vukanovića, generalmajorja Ljube Vučkovića, generalmajorja Milutina Morača, polkovnika Mija Todorovića in polkovnika Blaža Lombarja.

Pozdravi VII. Korpusa maršalu Titu

Ob osvoboditvi Ljubljane je štab VII. korpusa Jugoslovanske armade odposlal naslednje dve brzojavki:

Maršalu Jugoslovanske tovarišu Josipu Brozu-Titu
Iz osvoboditve Ljubljane vam pošiljamo iskrene pozdrave. Neizmerno smo srečni, da smo pod vašim vodstvom zmagali po štiriletni teški borbi. Naša težko preizkušena Ljubljana se veseli največjega uspeha svojih enot. Vsi skupaj pa vam kličevo: živi maršal Tito!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
Komandant - polkovnik:
Franc Poglajen, l. r.
V. d. politkomisarja - podpolkovnik:
Janez Vipotnik, l. r.

Pozdrav štabu IV. armade

Ob osvoboditvi naše drage Ljubljane vam pošiljamo iskrene pozdrave. Veliki uspehi IV. armade so dosegli, da je Slovenija osvobodjena. Zahvaljujemo vam se za Vaše modro vodstvo operacij.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
Komandant - polkovnik:
Franc Poglajen, l. r.
V. d. politkomisarja - podpolkovnik:
Janez Vipotnik, l. r.

Člani Narodne vlade Slovenije

V naslednjem prinašamo nadaljnje življenjepisne ministrov narodne vlade Slovenije.

Dr. Ferdo Kozak

prosvetni minister

se je rodil 20. avgusta 1894. leta v Ljubljani v obrtniški družini. Po maturi je bil član organizacije revolucionarne mladine »Preporode«, ki je v zvezi z mladinskimi organizacijami slovenskega juga stremela za zrušitvijo avstrijske države. Med prvo svetovno vojno so ga avstrijske vojaške oblasti preganjale kot »politično nezanesljivo«.

Kot pisatelj je sodeloval pri socialističnem mladinskem listu »Demokracija«, pri »Ljubljanskem zvonu« ter ustanovil z Josipom Vidmarjem in drugimi revijo »Sodobnost«, list, ki je zadnja leta Jugoslavije igral veliko vlogo kot glasnik najnaprednejših idej. Bil je najprej sourednik te revije, od 1935. leta dalje pa je sam vodil in urejeval »Sodobnost«.

Ker je bil znan demokrat, so ga italijanski fašisti že februarja 1942 aretirali in odpeljali v internacijo v južno Italijo. Po kapitulaciji Italije je dalj časa delal v Italiji pri predstavništvu Narodno osvobodilne vojske v Bariju, od koder je kasneje prišel na osvobodeno slovensko ozemlje.

Dr. Aleš Bebler

minister za finance

se je rodil 8. junija 1907 v Idriji kot sin profesorja na realki. Srednjo šolo je študiral v Idriji in Celju, nato pravo v Parizu, kjer je promoviral leta 1929. Že mlad se je udeleževal v borbi za demokracijo tako v Jugoslaviji kakor tudi med našimi izseljenci rudarji v Franciji, Belgiji in Vestfaliji. Kot borca za pravice delovnega ljudstva so ga reaktivni režimi doma in v tujini vedno preganjali. Udeležil se je španske državljanske vojne in bil namestnik politkomisarja XV. internacionalne brigade. Bil je med prvimi organizatorji Društva prijateljev Sovjetske zveze in pozneje med ustanovitelji Osvobodilne fronte. Posvetil se je organizaciji partizanske vojske, bil član prvega Glavnega štaba partizanskih odredov Slovenije, najprej kot načelnik štaba, kasneje kot namestnik komandanta. Spomladi leta 1942 je bil komisar III. grupe odredov (dolenjsko-notranjske).

Skupno z Mirkom Bračičem je vodil operacije, ki so dovedle do prvega osvobodilnega ozemlja. Med veliko italijansko ofenzivo leta 1942 je ustanovil brigado Matije Gubca. Kasneje je deloval zlasti kot politični delavec, največ v svoji ožji domovini Primorski, kjer je bil leto dni poveljnik Izvršnega odbora OF za Primorsko (1942 in 1943). Kot političnega delavca ga poznata tudi Gorenjska in Štajerska. Ob kapitulaciji Italije je bil sekretar Narodno osvobodilnega sveta za Primorsko Slovenijo, po razpustu tega na sekretar Pokrajinskega odbora OF za Primorsko in končno sekretar Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora za Primorsko. Dr. Aleš Bebler je član AVNOJ-a, član Izvršnega odbora OF, član SNOS-a. Veliko je njegovo publikacijsko in časniško delo ter je bil dalj časa glavni urednik Ljudske pravice.

France Leskošek

minister za industrijo in rudarstvo

se je rodil leta 1897 v Celju kot delavski sin. Osnovno in mešansko šolo je obiskoval v Celju, potem pa se je izučil za železostrojarja. Po svetovni vojni je bil 15 mesecev jugoslovanski prostovoljec na Korškem. Vseposod, kjer koli je bil zaposlen, so ga tovariši imeli za svojega voditelja, ker so spoznali v njem pravega zastopnika delavskih interesov in neomajnega borca za demokratične pravice delovnega ljudstva. Leta 1934 je postal tajnik Zveze kovinarjev. V tej funkciji je organiziral in vodil delavstvo po vsej Sloveniji za izboljšanje njegovega položaja. Zato ga je delavstvo priznalo za svojega najpljuvnejšega glasnika. Ko so ga pozneje socialni demokrati izključili iz teh institucij, se je posvetil političnemu delu kot borec proti fašizmu. Leta do razpada Jugoslavije je preživljal stalno zasledovan in večkrat zaprt. Ob zasedbi Jugoslavije najdemo tov. Leskoška med ustanovitelji Osvobodilne fronte kot člana njenega Izvršnega odbora. V najhujših prilikah je prepotoval vs Slovenijo. Bil je prvi komandant partizanskih odredov od junija 1941 do oktobra 1942. je član Predsedstva SNOS-a od njegove ustanovitve in član Predsedstva AVNOJ-a. V dejstvu, da prevzema sedaj vodstvo slovenske industrije in rudarstva prav on, ki je toliko let vodil boj delavstva za njegove pravice, se zrcali vsa globoka ljubezen in demokratičnost naše narodne oblasti.

ŠIRITE TISK Osvobodilne fronte!

Ljubljeno uniformno in zahteval, naj ga fotografirajo. Ko je stal pred fotografij, jtn je začel priganjati, naj hitijo, ker je hudo lačen. Zanimivo je tudi, da se je Göring zelo priloževal zaradi znanega bombardiranja Berchtesgadena z angleške strani. Pri tej priliki je bila uničena vsa njegova skrbno zbrana zbirka odlikovanj.

Usoda ostalih vodilnih nacistov

London, 10. maja. Še tri nadaljnje znane narodno-socialistične pravke so ujele obojene sile na nemškem ozemlju, in sicer proslutega policijskega šefa na Češkem Karla Hermanna Franka, nadalje Gauleiterja in voditelja sudetskih Nemcev Konrada Henleina ter bivšega državnega upravitelja von Eppa. Zadnji državni komisar na Norveškem Josip Terboven se je sam usmrtil, prav tako šef nemške policije na Norveškem general Redis. Ni še znana usoda nekaterih vidnih nacistov, kakor so bili Dr. Ley, Sauckl, Rosenberg in Himmler. Švedsko zunanje ministristvo posebej demantira vest, da bi bil Himmler kjer koli na švedskih tleh. Po informacijah iz Moskve truplo Hitlerja še ni identificirano. Našli so štiri napol zoglelena trupla, ki nosijo zunanje značilnosti Hitlerja.

Oton Župančič po radiu

Včeraj opoldne je izpregovoril pesnik Oton Župančič Ljubljani in vsej Sloveniji po ljubljanskem radiu:

Velika radost je v meni. Izmerite njeno višino po globokem trpljenju, ki ste ga prebili sami, zdihujoči pod jarmom ošabnega zavojevalca in škripajoči z zobmi nad sramotnim izdajskim poniglavljenjem bednih rojakov, ki niso našli smeri v velikem odločilnem času. Morilci so smeli hoditi svobodni med nami in visoko dvigati glavo, značaj so hiral in umirali po temnicah in taboriščih doma in v pregnanstvu, krivi preokoli so si prilastili lepo slovensko besedo za pačenje resnice, poniževanje poštenjakov in lepšanje puhle pene svoje mrdrosti.

Povem vam: dostikrat, kadar sem poslušal besednice, ki so prav s tega mesta prodajali svojo ponarejeno robo, da bi ž njo zapeljali narod kakor brezdušni sejmarij, mešetarji in sleparji, sem se počutil, kakor pes na verigi, ki laja v luno in sem moral sam zalajati, da sem dal duška srdcu, ki mi je kipel v duši, ter sem izbral v srcu kakor trup, ki mi je hotel zagnojiti vse, kar je bilo v meni še lepega, človeškega in dostojanstvenega.

Divji srd je v meni in velika radost je v meni.

Polne so se temnice in koncentracijska taborišča, a naša gora je bila čedalje bolj živa, čedalje bolj zelena. Tam se je zgrižal naš mladi pogum, ki se ni hotel ukloniti. O, dečki naši, sinovi, bratje, očetje, hčere in sestre in matere in žene, partizani in partizanke, terenci in terenke, ki niste nič računali s časom ne s plačilom v denarju in blagu, temveč ste prevzeli

zase vse trpljenje, ves napor, glad in strad, ki ste izvolili mah za blazino, skalo za zglavje, vejo za oedejo, nebo za strop, ker ste čutili, da je treba domovino imeti in zahtevati takoj in vso nedeljeno in docela svobodno, ne pa priznati laži-avtonomije skromnega kosa slovenske zemlje pod tujim varstvom z nekim svitom kulturne leščerbe, ki naj bi pomenila mesec, pa je bil kvečjemu medel zadnji krajec, ki ga bo čedalje manj, doktor v mlaju sploh ne izgine z obzorja. Velik srd je v meni in velika radost je v meni.

Nam je bil zapovedan kulturni molk in držali smo ga, kakor je bilo težko; ko pa je naša armada vkorakala v Ljubljano, glej, je zasijalo sonce. In kakor se o Veliki noči vrnejo zvonovi iz Rima, da po tridnevem molku velikega tedna oznanijo Vstajenje in zapoje Alajelo, tako nam je dan naše osvoboditve razvezal jezik. Spregovorili smo, zapeli smo: Victoria! Naš duh se je vrnil iz pregnanstva, planil je iz temnice, razsvetlil se je ter dobil dar govora, in bela Ljubljana, naše lepo in toplo središče in srce, bo drevi pokazala, da se je tudi njej popravilo grlo in današnji nastop množic pred našo zbrano slovensko vlado in jugoslovansko armado bo z ostrim kontrastom se enkrat osvetlil klavirni izdajskega generala, možaka z najdaljšimi prsi pod domobranksko kapo, čigar besede so padale v ledeni molk brezglasnih trideset tisoč ust.

Velika radost je v meni in hotel bi jo razliti čez vsa slovenska srca, ki se vesele, da dihajo zopet svobodni zrak Slovenije, Jugoslavije, zvezane za večno s Sovjetsko unijo in vsem kulturnim svetom.

Poziv vojaškim obveznikom letnikov 1899 do 1927

Jugoslovanska armada, glavni štab za Slovenijo, komanda mesta Ljubljana.

Odredba št. 2.

Vsi moški, rojeni v letih 1899 do vključno 1927 se mobilizirajo v Jugoslovansko armado. Zato

odrejamo:

1. Dan mobilizacije za posamezne letnike je naslednji:
11. maj 1945 — za letnik 1927 in 1926,
12. maj 1945 — za letnike 1925, 1924 in 1923,
13. maj 1945 — za letnike 1922, 1921, 1920 in 1919,
14. maj 1945 — za letnike 1918, 1917, 1916, 1915 in 1914,
15. maj 1945 — za letnike 1913, 1912, 1911 in 1910,
16. maj 1945 — za letnike 1909, 1908, 1907, 1906, 1905, 1904, 1903, 1902, 1901, 1900 in 1899.

2. Od mobilizacije so izvzeti delavci in nameščenci industrij in podjetij, ki delajo in so potrebna za interese vojske. Poleg tega je izvzeto od mobilizacije delavstvo in nameščenci mestne planine, elektrarne, vodovoda, železnice in cestne železnice. Vse uprave teh podjetij bodo dostavile komandi mesta Ljubljana najkasneje do 17. maja 1945 do 8. zjutraj seznam vsega delavstva in nameščencev. Vse osebe teh podjetij je začasno pod vojaško kontrolo.

3. Mobilizacijsko mesto je bivša belgijska vojašnica.

4. Začetek dnevnega pregleda je vsak dan ob 8. uri.

5. Vsak mobiliziranec naj prinese s seboj hrano za dva dni, pribor za jed, oedejo in vso drugo osebno opremo.

6. Kdor se ne bi odzval tej odredbi, bo odgovarjal po vojaških predpisih.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Ljubljana, 9. maja 1945.

Komandant podpolkovnik

Jože Borštnar l. r.

Prijava bivših pripadnikov nemške vojske

Jugoslovanska armada, glavni štab za Slovenijo, komanda mesta Ljubljana.

Odredba št. 3.

1. Vsi pripadniki bivše nemške vojske in vseh bivših vojaških edinic, ki so bile v službi okupatorja, se morajo v roku 24 ur po objavi te odredbe javiti komandi mesta Ljubljane.

2. Vsakdo je dolžan v roku 24 ur po objavi te odredbe oddati ali prijaviti vse orožje z municijo, bodisi, da ga ima sam ali pa ve, kje se nahaja.

3. Prav tako se morajo takoj oddati ali prijaviti vsa skladišča oz. predmeti vojaškega značaja, kakor intendantski material, hrana, pogonski material, motorna vozila, rezervni deli, itd.

4. V interesu varnosti prebivalstva je, da vsakdo takoj javi podatke o zgradbah, napravah, poljih in drugih objektih, ki jih je sovražnik zaminiral.

5. Vse prijave v smislu te odredbe se morajo osebno oddati na komandi mesta Ljubljane.

6. Vse kršitve te odredbe se bodo kaznovale po vojaških predpisih.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Ljubljana, 9. maja 1945.

Komandant podpolkovnik

Jože Borštnar l. r.

Prepoved civilnih voženj z motornimi vozili

Komanda mesta Ljubljana, prometni osek. Ljubljana, dne 10. 5. 1945. Prometni osek komande mesta Ljubljane je izdal naslednjo

naredbo.

Do nadaljnjege prepovedujemo vsako civilno vožnjo z motornimi vozili. Vsa sposobna vozila je treba pripeljati na urad za civilno motorizacijo, Aleksandrova cesta 3, vsa nesposobna pa z opisom nedostatkov prijaviti na istem uradu. Isto velja za pogonska sredstva, garaže, avtomobilne delavnice, rezervne dele za avtomobile in bencinske črpalke. Vsi tisti pa, ki so vozilo že oddali, naj prinesejo s seboj tozadevno potrdilo.

Kar se tiče dvokoles, jih je treba pripeljati na Komando mesta, Prometni osek, Kazina.

Rok za izvršitev naredbe je 48 ur po objavi.

Vse prejšnje uredbe so s to razveljavljene.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
Nacelnik štaba kapetan Prometni oficir
Stanislav Pišljar. Stanko Anton.

POČAKAJTE Z ODDAJO KOLES!

Glede na prejšnjo odredbo prometnega oddelka Komande mesta Ljubljane naj vsi lastniki počakajo z oddajo svojih koles do nadaljnje odredbe o odnosu poziva.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
Šef prometnega oddelka.

Poslovanje denarnih zavodov, zavarovalnic, državnih in samoupravnih blagajin

Jugoslovanska armada, glavni štab za Slovenijo, komanda mesta Ljubljana.

Odredba št. 4.

Vsem denarnim, zavarovalnim, socialno zavarovalnim zavodom in bivšim državnim in samoupravnim uradom z lastno blagajno je do časa, ko jim bodo postavljeni pooblaščenca civilne uprave, prepovedano vsako izplačevanje ter poslujejo do tega časa le interno.

Vsi navedeni zavodi morajo v roku 3 dni od objave te odredbe sestaviti surove bilance po stanju na dan objave te odredbe. Bivši državni in samoupravni uradi z lastnimi blagajni pa morajo izvršiti zaključke blagajni, računskih knjig in inventarizacijo, vse po stanju na dan objave te odredbe. Gornje podatke je treba izročiti imenovanim pooblaščencom civilne uprave.

Vsi prekrški te objave se bodo kaznovali po vojaških zakonih.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Ljubljana, 9. maja 1945.

Komandant podpolkovnik Jože Borštnar.

Prijava in predaja sanitetnega materiala

Jugoslovanska armada, glavni štab za Slovenijo Komanda mesta Ljubljana

razglas

Ves sanitetni material ter predmeti, ki služijo zdravstvu ali veterini, ter vse nepremičnine in premičnine, ki so bile last civilnih ali vojaških sanitetnih ustanov okupatorskih oblasti ali oseb, ki so b'le v službi okupatorja, je treba takoj prijaviti sanitetnemu osekku komande mesta Ljubljane. Prenosljive predmete je treba predati v sanitetnem skladišču v gimnaziji na Poljanski cesti.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Nacelnik štaba — kapetan Stan. F. Pišljar

Mobilizacija zdravnikov

Jugoslovanska armada, glavni štab za Slovenijo, komanda mesta Ljubljane, mobilizacijski osek

razglas

Pozivajo se vsi zdravniki (moški) v starosti do 50 let, da se zaradi mobilizacije zgledajo dne 11. V. 1945. v bivši belgijski vojašnici ob 14. uri. Vsak mobiliziranec naj prinese s seboj hrano za dva dni, pribor za jed, oedejo in vso drugo osebno opremo. Kdor se ne bi odzval prednji odredbi, bo odgovarjal po vojaških predpisih.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Šef mobilizacijskega oddelka kapetan:

Zakotnik Stanko

Komandant podpolkovnik:

Jože Borštnar

Italijanske pokrajine pod upravo Bonomijske vlade

Rim, 10. maja. Medzavezniška vojaška uprava je danes prenesla upravo nadaljnjih 9 italijanskih pokrajin na italijansko vlado v Rimu, tako da bo odslej tri četrtine nekdanje Italije s približno 24 milijoni prebivalcev neposredno pod upravo Bonomijske vlade.

Pevski zbor Glasbene Matice ima svoj prvi sestanek in vajo danes, v petek, ob 18. uri. — Oqbor.

Molotov o kapitulaciji Nemčije

San Francisco, 10. maja. O priliki objave zapisknika o brezpogojni kapitulaciji nemških oboroženih sil pred Rdečo armado in zavezniki armadami na zapadu je imel sovjetski zunanji komisar Molotov kratek nagovor po radiu, ki so ga prevzela vsa ameriške postaje in v katerem je med drugim izjavil:

Danes je bila objavljena zgodovinska listina o brezpogojni kapitulaciji Nemčije. Doživeli smo dolgo pričakovani dan zmag nad Nemčijo. V tem trenutku se obračajo naše misli predvsem na legije herojev, ki so padli v tej vojni in katerih spomin bo za nas za vse čase svet. Ko je Nemčija napadla Sovjetsko Zvezo, je naša vlada izjavila, da je naša stvar pravična, da bo sovražnik poražen in bo zmagala naša. Po dolgi in teški borbi je sovjetskemu ljudstvu uspelo prignati roparje s svoje zemlje in si spet priboriti svobodo. Zmaga nad nemškim fašizmom je največjega zgodovinskega pomena, saj bo ta naša zmaga ne samo v interesu veličine narodov Evrope, temveč tudi v korist kulture in napredka vsega človeštva.

Proslava zmage v Moskvi

Moskva, 10. maja. Vsa Sovjetska Zveza je včeraj slavila dan zmage. Po prestolnici in drugih milijonskih mestih so ves dan valovile množice ljudstva in proslavljale ta pomembni dan. Višek so proslave dosegle zvečer ob 21., ko je po radiu spregovoril sovjetskemu ljudstvu vrhovni poveljnik zmagovite Rdeče armade maršal Stalin. Takoj za njegovim govorom je bilo izdano še posebno povelje za Rdečo armado in vojni mornarico, nakar je bila s 30 salvami iz 1000 topov oddana največja počastitev za končno zmago v tej vojni. Nad Moskvo in drugimi velikimi mesti je svetilo na tisoče žarometov in ta bajna razsvetljava je

še dvigala svečano razpoloženje med množicami, ki so pozno v noč polnile ulice.

Sovjetske čete zasedle Gradec

Dunaj, 10. maja. Avstrija je včerajšnji dan z ostalimi miroljubnimi državami Evrope proslavila kot dan zmage. Po vseh mestih in vaseh se je prebivalstvo zbralo na proslave, po cerkvah pa so bile službe božje. Avstrija je ta dan slavila tudi ob enem svojo zopetno obnovo, saj so prav v teku včerajšnjega dneva zavezniske armade zasedle še skoraj zadnja ozemlja, ki so jih držali Hitlerjanci v svoji oblasti. Tako so se oddelki ameriškega generala Pattona blizu Amstetena združili z rdečo armado, medtem ko so čete maršala Tolbuchina na jugu zasedle štajersko prestolnico Gradec in železniško križišče Bruck an der Mur. Od juga napredujoče zavezniske sile prav tako naglo prodirajo proti severu in bo zasedla celotnega avstrijskega ozemlja zaključeno v najkrajšem času. Nad razvojem dogodkov v zadnjih dnevih vlada po vsej Avstriji veliko navdušenje.

Predaja nemških čet na vzhodni fronti

Moskva, 10. maja. Na vseh frontah se izvršuje predaja nemških čet sovjetski vojski. V žepu pri Libavi se je do srede videlo sovjetskim četam 46.000 nemških vojakov in oficirjev, v najhujšem žepu pri Gdynji pa 10.000, le na češkem ozemlju se nekatere edince nemške vojske še skušajo izogniti kapitulaciji, vendar ni dvoma, da bodo tudi poveljniki teh oddelkov prišli k pameti. Čete maršala Konjeva so zasedle Prago in kmalu po zasedbi je prispel v mesto tudi prezident češkoslovaške republike Dr. Edvard Beneš. Druge čete maršala Konjeva čistijo sudetsko ozemlje, čete maršala Malinovskega in generalnega polkovnika Jeromenka pa zasedajo Moravsko.

Preložen govor Churchilla

London, 10. maja. Govor ministrskega predsednika Churchilla, ki je bil za proslavo petletnice dneva, odkar vodi usodo angleškega imperija, napovedan za noč obojnih večer, je bil preložen na nedeljo ob 21. uri. Danes je Churchill izjavil v spodnji zbornici, da bo v Angliji do popolnega poraza Japonske ostala v veljavi splošna vojna obveznost.

Kako so ujeli Göringa

London, 10. maja. V zvezi s Hermannom Göringom, ki so ga ameriške čete prekratkim ujele blizu avstrijskega zimovišča Kitzbühla pripovedujejo še naslednje zanimive podrobnosti: Göring, ki je bil tik pred propadom Nemčije razrešen zaradi boleznj vseh svojih dolžnosti, kaže na zunaj samo zdravje. Ameriška vojska je presenetila Göringa v njegovem vozilu na cesti blizu Kitzbühla v skupini 10 drugih avtomobilov, v katerih so se vozili še njegova žena, njegova hči ter njegov osebni štab. Maršal je takoj po predaji izjavil, da mu je bilo že 24. aprila jasno, da bo po tako naglem prodiranju zaveznških vojsk z zapada Nemčija presekanja na dva dela. Zato se je telefonično obrnil na Hitlerja s predlogom, naj bi mu izročil vodstvo rajha v smislu svoječasne izjave, da bi on po potrebi prevzel nasledstvo. Hitler je na to vprašanje skoraj pobesnel. Göring je baje obso

Srečanja in prizori po praznični Ljubljani

Štrumni koraki naših prvih partizank na osvobojenem tlaku ljubljanskih ulic

Ljubljana, 10. maja. Ljubljana je še dalje vsa v prazničnem razpoloženju. Po silnem opoju dneva vstajenja se je ob nastopu policijske ure umirila. Bajna večerna slika: vsa Ljubljana spet v lučeh, nič več ni bilo treba zatemnjevanja. Radio pa nam je poskrbel za zdravo in sočno domače razvedrilo. Srečne smo se to prvo noč počutili ob za-vesti, da je resnično zavladal mir in da smo v skrinem varstvu naše hrabre vojske, ki se je razmetila po vsej Ljubljani in zastražila vse mestne okraje. Noč, kakršne smo doživljali pred leti. Kako daleč je vse to že za nami! A saj še nikoli ni bilo tako, kakor je zdaj, naša sreča je šele zdaj popolna.

Noč je mirna, topla, prijetna. Vendar pa življenje kurrjev in razsvetljene pisarne pričujejo, da delo mrzlično teče dalje in da marljivo roke klavirarjev ne-utrudno kujejo vroče železo. Ponoči se prihajajo z dolenskih strani komitoni, z njih se oglašajo petje in harmonika. In proti jutru je vedno več vozil, na enem izmed njih se je pripeljal tudi godbeni korpus. Zegorele partizanske prepelave in Ljubljankini hite k oknom, da jih pozdravijo, znanilce novega dne.

Že se je zdnilo. Nov praznik. Spet je jasen in sončen.

Tramvaj spet obratuje. Takoj zjutraj je polno zaseden. In potem ves dan neutrudno prevaja cvetlice in borce. Promet narašča z dnem. Poskrbljeno je za cestni red. Na križiščih stoje novi varuhi prometa — mladi partizani z rdečimi signalnimi značkami. Kakor da so prišli izkušeni iz velikega mesta, ne pa iz polja, so se takoj znašli in vse gre v redu.

Nekod po tlaku odmevajo čvrsti koraki čete, ki odhaja na svoje novo bivališče. Velika sprememba je nastopila po večernejšem dnevu. Utujenost po dolgih bor- bah vse do Ljubljane, ki se je večeraj dala razbrati z obrazov naših borcev, pa naj bil še tako prijazen nasmehljan — utru- jenost je minila, spet so sveži, okrepljeni, duševno in telesno poživljeni.

Treba je videti v zgodnjem jutru pri- zore, ko se srečujejo znanici na ulicah. Očete vodijo svoje družice in otroke, od katerih jih je tako dolgo ločila usoda. Je pa v Ljubljani tudi vedno več dolenskih rojakov, ki so pobegnili z domov in ho- čejo nazaj. Pripovedujejo, kako so jih domobranci z grožnjami gnali z domačij.

Že zgodaj zjutraj se zbirajo Ljubljan- čani spet na javnih trgih in pozorno pri- sluhnejo poročilom iz zvočnikov. Razgla- šena je mobilizacija, ki zbudi v vsakem prizadetem ponosno zavest, da ga kljče domovina. Izvzeti so le tisti, ki so že za- posleni po tistih obratih, kjer vršijo svoje dolžnosti na fronti dela, ki za našo ob- novo terja isto hrabro vztrajnost, kakor zagotovitev naših mejnih obodov s puško.

Slovenski tisk je med prvimi podjetji doživel popolno obnovo. V Narodni tiskarni je začel izhajati »Slovenski poro- čevalec kot dnevnik. Bilo je že zgodaj zjutraj na cesti in ljudje so pridno segrali po njem. Medtem pa je neutrudno tekla rotacija dalje, da oskrbi tisoče in tisoče izvozlav, ki jih kamioni jadrno poneso na deželo vse do tja, kjer je naš borec že postavil puško k nogi. V ljudski tiskarni je začela izhajati »Ljudska pravica«.

Življenje se razvija v najlepšem redu dalje. Praznik je, sončni praznik Vnebo- hoda. Verniki hite opravljati svoje verske dolžnosti, prav nič se v tem ni spre- menilo, le da je pri naših tudi marsikaj naših borcev. Mladina pa je tista, ki prinaša že zgodaj dopoldne na tisoč zand in po- let preroda. Mladina manifestira. A tam na Kongresnem trgu že stojijo veliki ocer, okrašen z zastavami s transparenti in s podobo maršala Tita. Napovedano je za popoldne veliko manifestacijsko zborova- nje, na katero se Ljubljana z veseljem pripravlja, da končno vendar enkrat spre- govori z dušo in srcem, s silnim zadošče- njem za vse bedno priganjajstvo prejšnjih krvnikov in rupnikovskih hlapcev, ki so skrunili Ljubljano z nasilnim zganjanjem prebivalstva.

Poročila o novih velikih zmagah naše hrabre vojske — še prav posebno vest, da so jugoslovanske edince osvobodile Celovec — napajajo srca z nepopisno naslado in podžgajo ogenj domovinske ljubezni, ki ne bo več ugasmil. Naše čete marširajo proti Avstriji, proti vsem kotiščem nekda- nje germanske potujčevalne propagande, da za vse čase uničijo smrdljive kanale, po katerih se je prci slovenskemu na- rodu in proti Jugoslaviji tako dolgo, tako

neznosno dolgo razlival smrad hujskaštva, zasužnjevanja, zastrupljevanja, pogubljanja. Konec je zdaj vsaj temu koncu, spomine pa bomo še obujili!

Motorna vozila hitijo skozi mesto. Ljubljanci občudujejo posamezna vozila, za- nima jih avto s sprejemno postajo, zani- majo jih veliki avtobusi, sinje prepleškani, z dolgimi vrstami sedežev, ki so pripeljali iz Gorice. Zanimajo jih vozila Rdečega križa. Na vsem uživa ljubezniva ljubijan- ska radovednost, ki je manj pričakovala in zdaj vidi toliko novega, prvovrstnega, ustrezajočega modernji vojni tehniki.

Naši borci bolj in bolj obljudujejo Ljubljanske ulice. Srečujejo se znanci in sorod- niki. Čuješ narečja vseh slovenskih pokra- jin. Ostrim's, ko zagledaš znanega Ljublj- ančana, ki si je s častnim delom za našo borbo in svobolo priboril vsega spoštova- nja vredno stopnjo in kolajno za hrabrost. Naši mladi fantje, ki so pred letom, pred dvema ali že prej odrinili k partizanom, so se vrnili v Ljubljano kot zreli mladi možje, polni bojnihkušenj, pa tudi polni nove osvežene volje. Zdravje jim žari na zagorelih obrazih. Imenitno se jim podajo zelenkaste uniforme. Tako nam je zrasel čulovit zbor naših narodnih častnikov,

Vkorakala je udarna brigada

Poleg raznih manjših edinic, ki so v teku današnjega dne še prispele v Ljubljano, je zbudil veliko pozornost Ljubljancem prihod 10. udarne hercegovske brigade, ki se je pripeljala ob 10.15 z vlakom z Vrhnice. Na prostranem trgu pred glavnim kolodvorom, kamor se je naglo začelo zbirati ljudstvo, se je brigada štrumno for- mulara k pohodu. Brigada se je pripeljala z lastno godbo, z zastavo in s poveljstvom na konjih.

»Brigada, mirno!« je zadonelo brigadir- jevo povelje. Že so odsekano sledila povelja poveljni- kov bataljonov in čet in nato povelje: »Brigada, naprej, marš!»

Bilo je veselje pogledati hrabro udarno brigado, same korenite, kočene Hercegov-

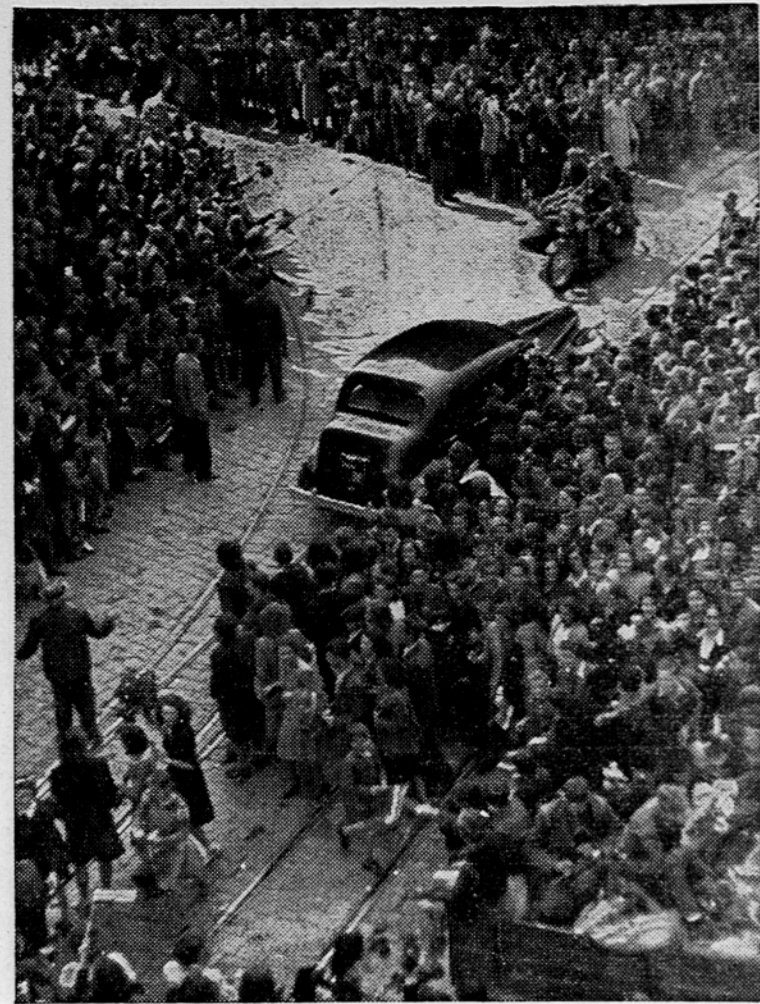
podčastnikov in borcev, oni so deblo naše narodne vojske, ki se bo mogočno raz- mahnilo in razprostrilo svoje korenine do skrajnih mej naše domovine.

In partizanke! V vedno večjem številu pozivljajo slika ljubljanskega življenja. Prej zasramovane, pešovane od nevednih tujcevih hlapcev in obrekovane, so zdaj med nami tisto, kar so v resnici: juna- kinje, predstavnice našega novega pokole- rja, neveste, ki bodo prav tako dobre ma- tere, kakor so zdaj dobre, neustrašne bo- jevnice. Čuda junastva pripovedujejo o njih tovariši. One same pa so skromne, živahne, polne tistega tilgega ponosa, s ka- terim so prezirljivo odbijale tuja obreko- vanja.

Kdaj pa kdaj se na razgibani ljubljans- ki ulici ponudi prizor, ki je večji ali manjši epilog nečlano minulim dnem. Dva partizana ženeta odred Cerkezov, ki so pripadali Vlasovcem

Pred glavno pošto in drugod po velikih trgih se neprenehoma zbirajo množice. Vr- vez kakor v milijonskem mestu. Nekada- rim se kar ne da iz središča Ljubljane, saj se jim na enem samem križišču venomer ponuja toliko in takih prizorov, da jih bo spomin ohranil do smrti. Seveda je razgib- ana tudi promenada proti Tivoliju, saj se imajo znanci toliko tega pogovoriti. Mar- sikdo pa se odpravi na obhod po vseh več- jih ulicah, saj se šele danes lahko prav razgleda, kako lepo se je Ljubljana okra- šila za svojo zmago. Ko se spomniš šikan in preiskav od strani nacistov in domobra- njevcov, s katerimi so še zadnje noči pred svojo sramotno pogubo spravljalj v nesre- čo naše družine, se ne moreš načuditi, od- kod so se tako naglo vzele vse te velikans- ke zastave, vse te pestre girlande cvetja in zastav'c, vse svetlene trobojnice, okraše- ne podobe maršalov Tita in Stalina, skrat- ka ves veliki in pestri okras, s katerim se je Ljubljana odela za te največje praznične dni. Vidi se, da so hčše kar tekmovala, ka- tera se bo bolje postavila, marsikdo spoz- navaš umetniški in estetski okus, obenem pa tudi dolgotrajno skrb in pripravo, ki se ni strasila gnusnega prežanja domačih iz- dajalcev. Posamezne kar najlepše prirejene izložbe ne pričajo nič manj o iznajdljivosti in tveganosti kakor velikanski aranžman na pročelju naše Opere. Pa saj tudi spre- jemanje dragih partizanov med ljubljans- kimi znanci kar nič ne zaostaja za pri- srčnostjo, s kakršno je bil na primer naš pesnik Oton Zupančič sprejet na praznik Vstajenja, ko se je truden in bolehen pri- peljal prevzet vodstvo Narodnega gledali- šča in so ga vzhičeni člani na rokah po- nesli v svoj hram, posvečen slovenski be- seli, ki nam poslej ne bo nikoli več zamila.

ŠIRITE TISK Osvobodilne fronte!

Vozila osvoboditeljev si komaj utirajo pot. Prizor izpred glavne pošte

dina je pričakovala pesnika Otona Zupan- čiča, ki pa je bil to pot žal zadržan. Se- veda pa bo naš dragi pesnik čimprej našel priloiko, da izpregovori naši mladini po- zdravno besedo, ki ji bo zanesljiva in bo- dra vodnica v novo dobo.

Pred Kazino, kjer je Komanda mesta

Povsod, kjer koli imajo svoje pisarne naša vojna in civilna oblastva, teče nepri- kinjeni tok dela. Ni počitka podnevi in tudi ne ponoči. Prav posebno pozornost pa posvečajo Ljubljancem Kazini, kjer se je takoj po prihodu v Ljubljano nastanila Komanda mesta pod poveljstvom podpol- kovnika Jožeta Borštnarja. Med prvimi javnimi palačami, na katerih je v sredo zjutraj zaplapolala naša zastava, je bila Kazina, kjer so nam štiri leta pešavali pu- glavarji italijanskih in nato nemških oku- patorjev. Koliko usodnih zločinskih na- klepov je bilo tu skovanih, koliko ukrepov izvršenih zoper naš narodni obstanek! Zdaj

je vsemu temu napravljen odločen konec, za vse večne čase je odstranjena sekira, ki je bila dolga štiri leta namerjena na kore- nino našega naroda.

Z velikega balkona Kazine vise tri veli- ke zastave, slovenska, jugoslovanska in so- vjetska. Vhod pod balkonom stražijo naši borci. S kolikšnim zadoščenjem so Ljub- ljanci in sredo zjutraj ogledovali te za- stave in stasitega junaka pod balkonom! Od tiste ure dalje je pred vvhodom v Ka- zino vedno živahno. Saj si lahko mislite, koliko Ljubljancem želi kaj izvedeti o svojih, ki jim ni bila dana sreča, da bi bili med prvimi vkorakali v Ljubljano.

V okrepevalnici za vojake

»Vhod samo za vojske!« je zapisano na vratih pri Slamiču. A vendar pogledjmo, kaj je tam novega.

Skrbne ljubljanske gospodinje so že ne- kaj dni pred vkorakanjem naše vojske pri- pravljale za junaške fante prigrizkov in postelice, da bi tudi tvorno nekoliko osla- dila prekrasni sprejem. Na ulicah in trgih, kjer koli so srečavale jugoslovansko vojs- ko, so z radostnimi obrazi odbarjale svoje ljubljence. Ker pa niso hotele zaostajati za brezhibno sestavljenim organizacijskim strojem narodne oblasti, so sklenile tudi v tem pogledu uvesti red. Samo kje dobiti prostor? Pri Slamiču, je rekla prva, in ta- koj so z neumornim sodelovanjem gospo- dinje te hiše uredile okrepevalnico. Vsaka je prinesla pripravljeno pecivo, cigarete in druge prigrizke in že takoj prvi dan je okrepevalnica za vojake začela poslovati. Skoraj bi lahko rekli, da je deževalo pri- spevkov v denarju in blagu.

V teku včerajšnjega in današnjega dne- va so dobrotnice kar naprej prinašale svoje prispevke. Čeprav so nekateri bili skromni, je vendar bilo takoj opaziti, da so bili pripravljeni z vso skrbnostjo, ki jo more gospodinja posvetiti pripravi. Orga- nizacijski odbor je dobil tudi nekaj moke, iz katere zdaj postopno pečejo kruh. Zmili izpod poda, na katerem so hodili še faš- istični italijanski okupatorji in za njimi nemški, nekaj sočnih gnažti, ki zdaj ime- nitno služijo namenu, za katerega so bile shranjene.

V okrepevalnici, ki ni nikdar prazna, prihajajo naši vojaki z veselo zavestjo, da sta skromen prigrizek in hladna pijača bila pripravljena zanje z ljubeznijo, kakor da je mati ali žena pripravila svojemu sinu in možu slavnostni obed. Strežijo jim brhke gospodinje prijaznega obraza, za- vedajoč se, da smo za svojo srečo dolžni

+
Za vedno nas je zapustil naš ljubljeni mož, oče, stari oče, gospod

Blümlein Karel

Pogreb bo v soboto, 12. t. m. ob pol 9. uri z Žal, kapele sv. Petra k Sv. Križu. Ljubljana, Dravljje, dne 10. maja 1945.

Globoko žalujoči: Ivana, žena, Fani in Milena, hčerki ter ostalo sorodstvo.

+
Sredi najlepšega pomladnega cvetja je po kruti roki Usode nenadoma zapustila našo sredino ljubljena hčerka-edinka

MIRA KOSTANJEVEC PROFESORSKA PRIPRAVNIKA

Nesrečno žrtev nemškega nasilja smo spremili na njeni zadnji poti na Dan Svobode 9. maja 1945 na pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

Tem potom se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so kakor koli pomagali tešiti našo bol, kakor tudi onim, ki so zasuli njen tih domek s pomladnim cvetjem.

Maša zadušnica se bo brala dne 14. maja ob 8. uri v cerkvi sv. Cirila in Metoda. Neutolažljivi: oče Viktor, mati Antonija, brat Stojan in ostalo sorodstvo.

Mladina na pohodu skozi Ljubljano: za podobo maršala Tita, vodnika v bodočnost

Mladina ljubljanskih srednjih šol se je dopoldne ob 9. zbrala pred Dramo, da na velikem obhodu poneso svoje navdušenje skozi Ljubljano. Ni bilo nič čudnega, da so prevladovala dekleta, saj je ključ domovine pozval pod orožje toliko njihovih mladih tovarišev. Mnogi izmed njih so se vrnili v Ljubljano v čilih edinicah zmagovalne vojske.

Mladina se je hotela sprostiti za vse tisto, kar je bilo dostej zadržanega v njej. Ves gnev, ki ga je prizadejal okupator s svojimi izdajalskimi priprepniki, ko so našo zavedno mladino denuncirali, jo metali iz šol in tlačili v zapore, je bilo treba očistiti z manifestacijo zadoščenja, veselja in svežine, ki jo izžareva naša ljubljana mla- dina. Ko so se zbrali pred Dramo, so se pod vodstvom mladih terencev, katerih rokave danes krasi bel trak z značko OF kot častno znamenje njihove pripravnosti za delo in organizacijo, naglo razvrstili v dolg sprevod. Na čelu sprevoda so poneli veliko slovensko zastavo, na vsaki strani po eno zastavo bratske SSSR, spredaj pa veliko sliko maršala Tita, okrašeno s cvetjem in zelenjem. V rokah je imela mladina zastavice in cvetje. Čim se je pomaknil sprevod na pohod, so vzdikali maršalu Tita, vojski, prvi slo-

venski narodni vladni zaveznikom. Stopali so skozi Gradišče in po Selenburgovi ulici, prepevaje himno »Hej Slovani« in partizansko pesem »Nabrusimo kose«. Ze se je množica razvrščala v špalir in je prisrčno odzdravljala našo mladino, ko je ta koralkala v dolgem, dolgem sprevodu mimo glavne pošte, zavila na Aleksandrovo cesto, nadaljevala pohod po Bleiweisovi in Erjavčevi cesti v rožno dolino, od koder je zavila na Tržaško cesto in se vrnila po Bleiweisovi cesti pred vladno palačo, kjer se je nekoliko pomudila, da dá duška svo- jemu navdušenju za Tita in ogorčenju zo- per propadlo rupnikovstvo. Tudi tu je za- pela himno »Hej Slovani«. Nato je pred hišo policije priredila ponovno manifestaci- cijo in se po manifestaciji pred Opero spro- štela vrnila po Knafljevi ulici na Selen- burgovo ter ubrala smer po Tyrševi cesti do Ajdovščine. Spotoma je sprevod veno- mer naraščal, veselo so se pridruževali tudi šolarji in šolarke, v vsaki desnici za- stavica. In ti najmlajši niso zaostajali v navdušenju za svojimi starejšimi vrstniki. Na Ajdovščini se je sprevod spet ustavil in zapel himno, nato pa hotel dalje po Tavčarjevi, premeril Miklošičevo cesto do kraja, od tod pa se vrnil čez Marljn trg in Prešernovo ulico pred Emono. Mla-

+
Vsi lastniki kinematografov naj se ja- vijo v propagandnem odseku v palači Ba- ta, I. nadstropje, ob 20. uri
Učitelji poverjeniki OF imajo sestanek v petek ob 15 v prostorih Učiteljske ti- skarne. Udeležba obvezna. Fr. Ostanek.

+
Bratstva tajno slast náte zanapraj, ž njo duhov oblast danes in poslej! Dar je moj gorjup, težek zanj odkup: venec, s trnjem prepletén, možu v prsa položen za pravice in svobode vekovečni sèn. O. Župančič

+
Na pragu naše svobode je položil svoje življenje na oltar velikih skupnih žrtev naš dragi oče, mož in brat, gospod

FRANC ZALOKAR

ČEVLJ. MOJSTER IN POSESTNIK v Mengšu na Gorenjskem. Pogreb bo v petek ob 15. uri popoldne iz domače hiše žalosti na menško pokopališče. Mengeš, 10. maja 1945.

Marija Zalokar, žena, otroci in ostalo sorodstvo.

+
Na dolgo pričakovani osvobodilni dan nas je za vedno zapustil naš ljubljeni oče, gospod

KOVAČ D. ŽELJKO

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v pe- tek dne 11. t. m. ob pol 10. uri z Žal, ka- pele sv. Jožefa na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, dne 10. maja 1945.

Kovač Gjurro, sin, Aleksander, brat, Etel, soproga in ostalo sorodstvo.